

Spaning vid återvinningsstationer

- en redovisning av Förpackningsinsamlingens repressiva arbete 2002

Förpackningsinsamlingen har under de senaste åren intensifierat arbetet med att hålla rent vid återvinningsstationerna runt om i landet. En rad olika lokalt anpassade åtgärder vidtagits. När nedskräpningen trots dessa åtgärder ändå fortsätter har Förpackningsinsamlingen anlitat spanare för att dokumentera och polisanmäla dumpningen. Förpackningsinsamlingens primära syfte med spaningen är INTE att sätta dit enskilda individer, utan att få stopp på den systematiska nedskräpningen vid återvinningsstationerna!

Exempel på kvalitetsförbättringar som gjorts för att komma tillrätta med nedskräpningen är tätare tömnings- och städningsintervaller av stationerna. Tillsynen av återvinningsstationerna har förbättrats genom att de i högre grad placeras vid köpcentra och bensinstationer. En helt ny behållartyp med bättre inkasthåll har tagits fram som underlättar för konsumenten och minskar risken för att t ex stora metallburkar och plastdunkar lämnas utanför. Många befintliga inkasthåll på gamla behållare byggs också om. Dessutom har en sk nivåvakt utvecklats och 1 500 st håller på att placeras ut. Nivåvakten är en sändare som genom SMS larmar entreprenörerna när behållarna behöver tömmas.

Bakgrund och problembeskrivning

Förpackningsinsamlingens återvinningsstationer är till för att hushållen ska erbjudas möjlighet att lämna sina använda hushållsförpackningar och tidningar för återvinning. Under förutsättning att det insamlade materialet har en hög kvalitet, dvs inte är uppblandat med t ex övriga hushållssopor, är förpackningar en värdefull råvara i produktionen av nya varor.

På vissa återvinningsstationer för förpackningar pågår systematisk dumpning av hushålls- och grovavfall från konsumenter och småföretag. Förpackningsinsamlingens kontrakterade entreprenörer tvingas dagligen städa och forsla bort diverse avfall, t ex tv-apparater, kylskåp, latrintunnor, soffor, djurkadaver och säckar/påsar med hushållsavfall. Nedskräpningen kostar runt 50 miljoner kronor varje år.

Vad säger lagen?

I miljöbalken finns bestämmelser som säger att ingen får skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde till. Nedskräpning på en återvinningsstation faller under denna bestämmelse och den som gör sig skyldig till överträdelse kan straffas med böter eller fängelse i högst ett år. Det hittills högsta utdömda straffet är 70 dagsböter efter en dom i Göta hovrätt. Förutom Förpackningsinsamlingen har flera enskilda kommuner gjort anmälningar.

Spaningsarbetet

Spaning vid återvinningsstationerna inleddes på försök under våren 2001. Eftersom nedskräpningen minskade, ökades spaningsarbetet under 2002. Fram t o m den 31 december 2002 har spaning bedrivits i 35 kommuner.

Exempel på arbetssätt är t ex att fotografera misstänkta individer och registreringsskyltar på bilar. Spanarna genomsöker även de sopor som lämnats på marken för att hitta adresser eller annat som kan identifiera nedskräparen. När identiteten är fastslagen lämnar spanarna in en polisanmälan med bevismaterial.

Eftersom Förpackningsinsamlingen är mycket angelägen om att övervakningen sker på ett rättssäkert och objektivt sätt har pensionerade och mycket erfarna poliser anlitats som spaningspersonal. Underlagen till polisanmälningarna granskas dessutom av en fd överåklagare.

En stor del av spanarnas arbete utgörs av brottsförebyggande insatser. Det kan t ex handla om att bistå enskilda människor som kommer till återvinningsstationen med råd om hur förpackningarna ska sorteras.

I följande kommuner har spaning bedrivits och polisanmälningar gjorts t o m december 2002:

Arboga	1
Arvika	
Askersund	
Borlänge	
Danderyd	2
Eskilstuna	1
Falun	
Helsingborg	14
Härryda	
Jönköping	
Järfälla	
Karlstad	11
Kil	1
Kramfors	1
Kristianstad	14
Köping	
Lerum	
Lomma	1
Lund	1
Malmö	46
Mark	
Nacka	8
Norrköping	9
Norrtälje	3
Nyköping	
Simrishamn	7
Sjöbo	4
Skellefteå	
Skurup	8
Skövde	
Stockholm	18
Tomelilla	18
Upplands-Bro	
Värmdö	4
Växjö	1

Totalt gjordes 173 polisanmälningar fram t o m 2002. Av dessa har 10 lett till strafförelägganden.

Halverad nedskräpning

När Förpackningsinsamlingen 2001 genomförde sin första inventering av vilka återvinningsstationer som kunde definieras som problemstationer (d v s där regelbunden nedskräpning förekom), var det totala antalet problemstationer 1 100. Antalet återvinningsstationer i landet är ca 7 500. Sedan dess genomförs ett omfattande kvalitetsprogram där spaning vid återvinningsstationer utgör en sista utväg, när övriga åtgärder inte givit avsedd effekt. Under sommaren 2002 genomförde Förpackningsinsamlingen en ny inventering och då hade antalet problemstationer minskat till ca 600, d v s en halvering. Allmänheten är positiv till spaning I en nyligen genomförd SIFO-undersökning anger 63 procent av de tillfrågade att det är ganska bra eller mycket bra att Förpackningsinsamlingen använder sopspanare i sitt arbete för att få renare återvinningsstationer. 19 procent är neutrala och endast 14 procent anser att det är mycket eller ganska dåligt.

Dessutom vittnar sopspanarna själva om ett positivt bemötande från allmänheten. Det finns en rad trevliga berättelser som t ex om hur en kvinna kommit och bjudit spanarna på nybakade bullar. En annan person har bjudit in dem till att sitta och spana från hennes köksfönster, o s v.

Framtiden

Under det kommande året kommer Förpackningsinsamlingens spaningsarbete att fortsätta i ungefär samma omfattning som hittills. Däremot kommer en del av kommunerna att bytas ut, eftersom spaningen ska bedrivas på de platser där nedskräpningen är som störst.

För ytterligare information

Ulla Krohn, projektledare för repressiva åtgärder, Förpackningsinsamlingen,

tel 08-566 144 04, mobil 070-431 44 04

Eva Larsson, informationschef, Förpackningsinsamlingen

tel 08-566 144 52, mobil 070-431 44 52